

Mai 2020

Teadlikkus noortevolikogust Tartu linnas

Küsitluse tulemused

Airi Park

NOORSOOTEENISTUSE PEASPETSIALIST
TARTU LINNAVALITSUS

Sisukord

Noorte ja noorsootöötajate teadlikkus Tartu Linna Noortevolikogust	3
Teadlikkus Tartu Linna Noortevolikogu olemasolust	4
Teadlikkus Tartu Linna Noortevolikokku kandideerimise võimalusest	5
Teadlikkus Tartu noorte osaluskohviku toimumisest	6
Teadlikkus Tartu Linna Noortevolikogu valimiste toimumisest.....	7
Noortega töötavate inimeste tegelikud ja eelistatud infoallikad.....	8
Noorte tegelikud ja eelistatud infoallikad	9
Mulje Tartu Linna Noortevolikogust.....	11
Seosed ja teadmised teistest uuringutest.....	13
Noorteseire aastaraamatust 2017-2018 „Noored ja osalus“	13
Andu Rämmeri uuringust „Tartu koolinoorte sotsiaalne ja poliitiline aktiivsus“	16
IEA Rahvusvaheline Kodanikuhariduse Uuring ICCS 2016	18
Järeldused ja ettepanekud	19
Andmetabelid.....	21

Noorte ja noorsootöötajate teadlikkus Tartu Linna Noortevolikogust

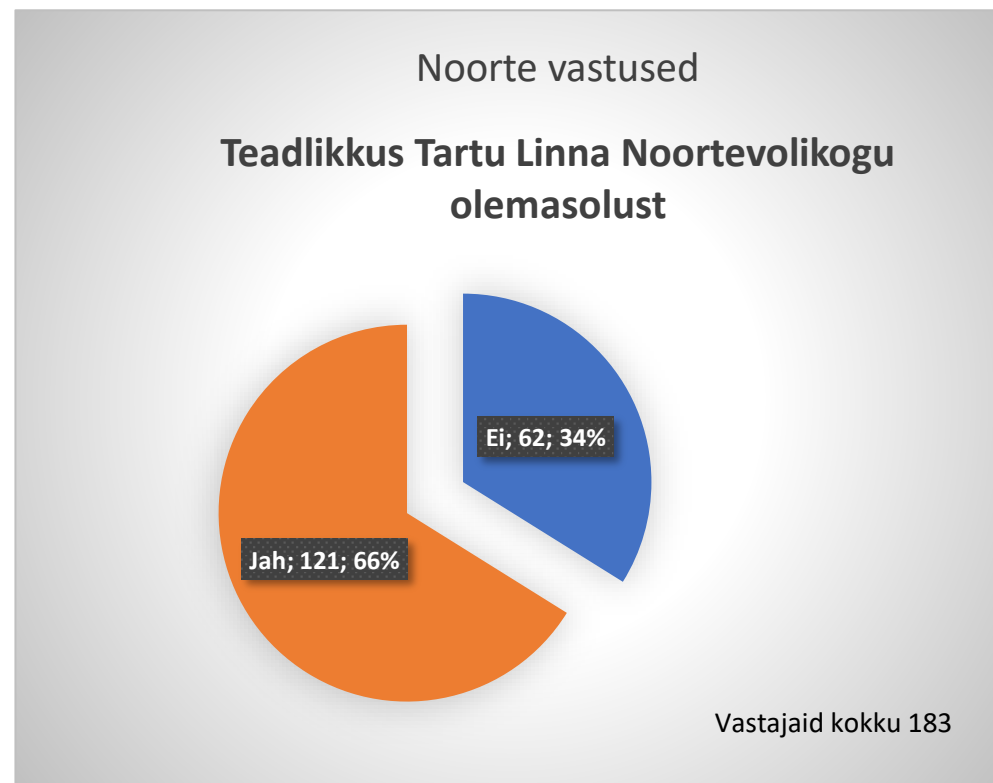
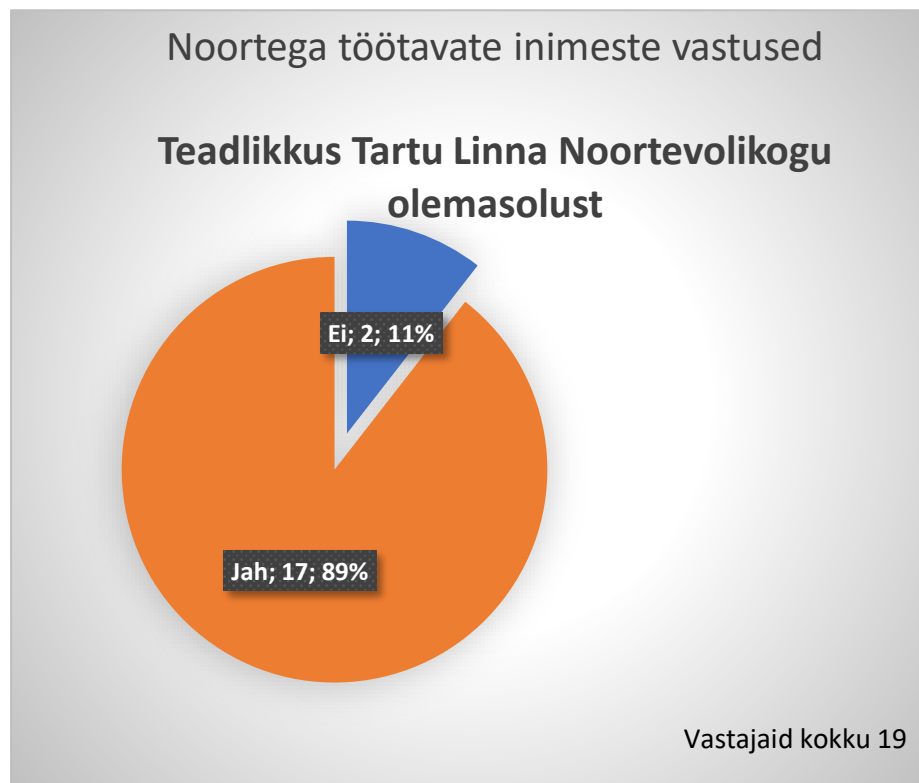
Veebruaris 2020 viis Tartu Linnavalitsuse kultuuriosakonna noorsooteenistus Tartu koolinoorte ja noortega töötavate inimeste seas läbi küsitluse saamaks teada, milline on teadlikkus Tartu Linna Noortevolikogust (edaspidi TLNV) ja valimiste erinevatest etappidest.

Kokku vastas Google Forms keskkonnas läbi viidud küsitlusele 19 noortega töötavat inimest ja 183 noort.

Noorte vanust ega kooli selle küsitluse raames ei küsitud, kuna noorsooteenistus soovis küsitluse jätta võimalikult lihtsaks ja lühidaks.

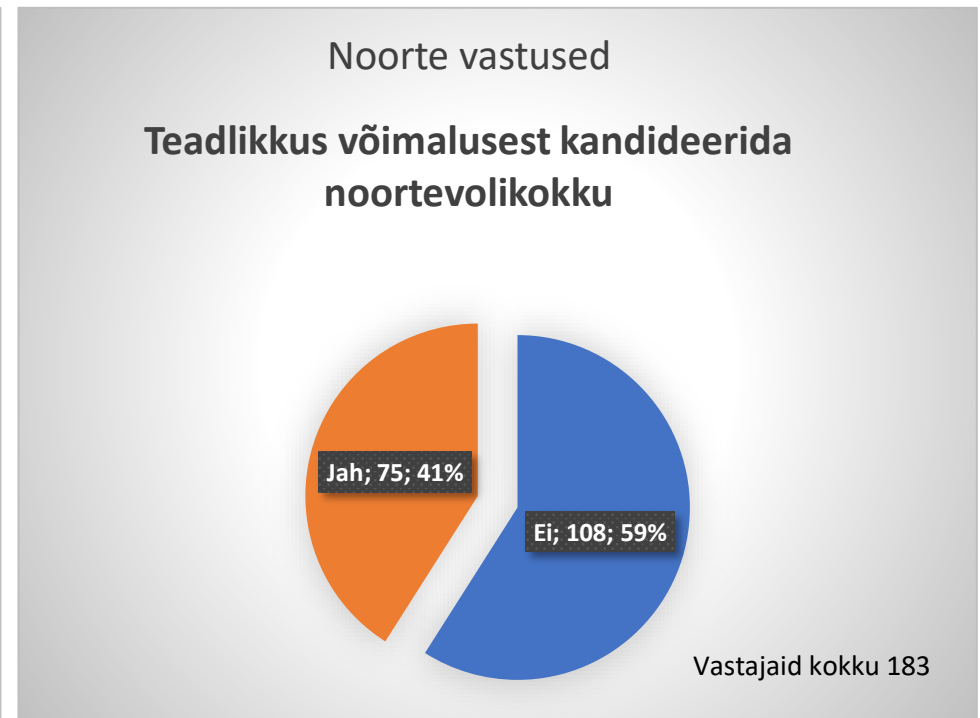
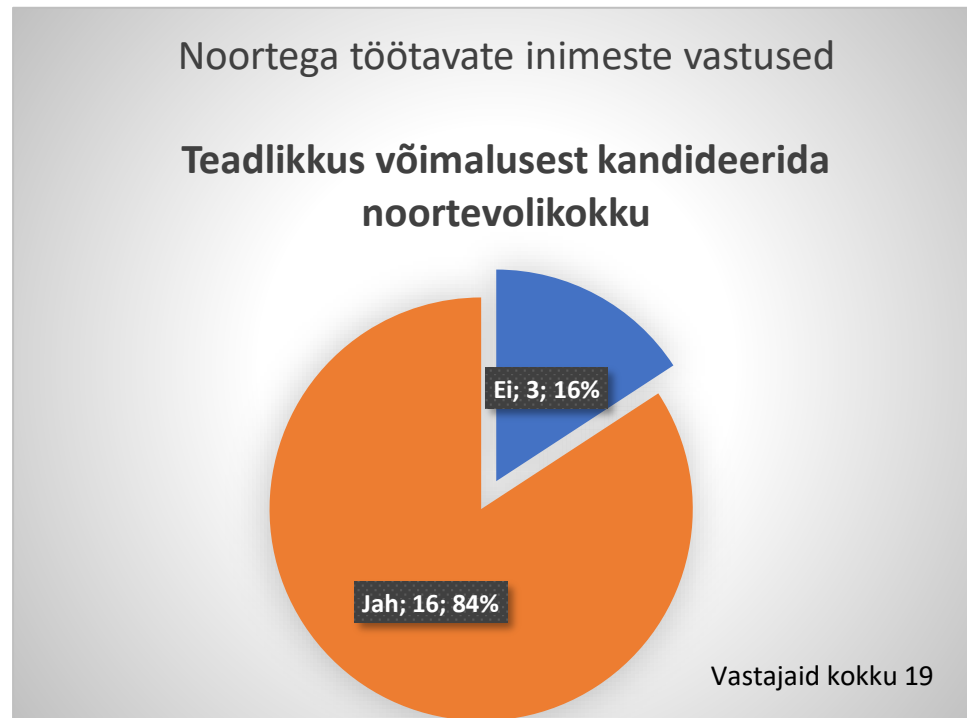
Küsimused olid samad nii noortele kui ka noortega töötavatele inimestele. Küsimuste esimeses plokis uuriti, kas vastaja on kursis TLNV olemasoluga ning Tartu noorte osaluskohtu ja TLNV valimiste toimumisega. Teises plokis sooviti teada, millistest infokanalitest TLNV olemasolu ning osaluskohtu ja valimiste toimumisega seotud infot saadi ja kust seda edaspidi soovtakse saada (Stuudium/E-kool, sõbrad, huvijuht/õpetaja, sotsiaalmeedia, bussipeatustes olevad plakatid, influencerite postitused, infolistid, kultuuriaken/Tartu linna lehekülg, muu). Kolmas plokk lõpetas küsitluse ühe üldisemat laadi päringuga: „Mis mulje on Sulle jätnud Tartu Linna Noortevolikogu?“

Teadlikkus Tartu Linna Noortevolikogu olemasolust

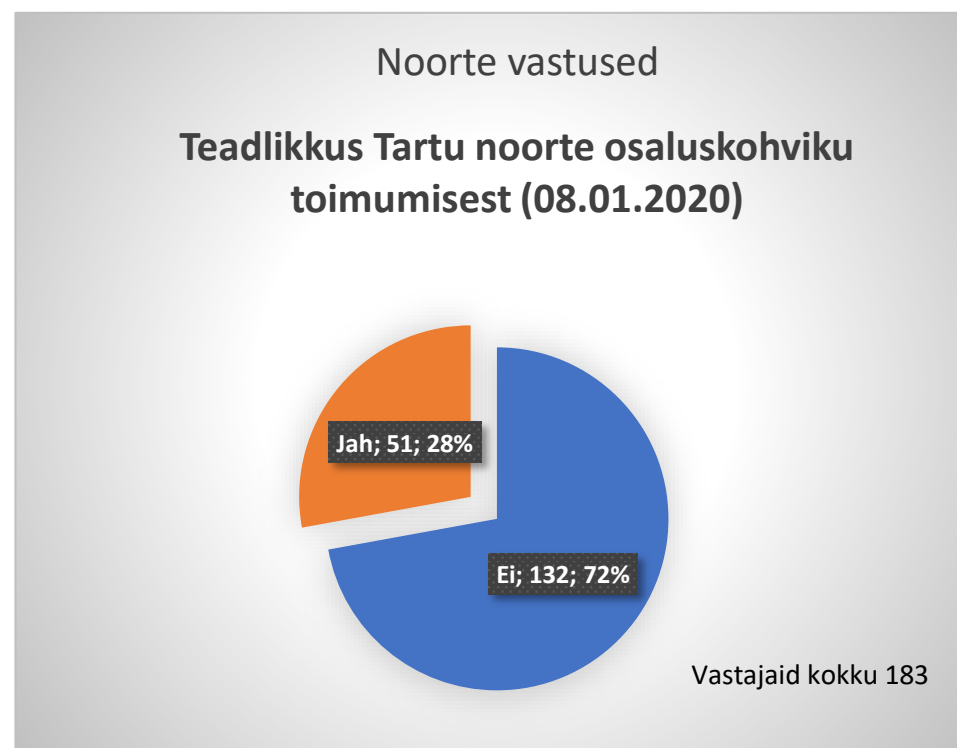
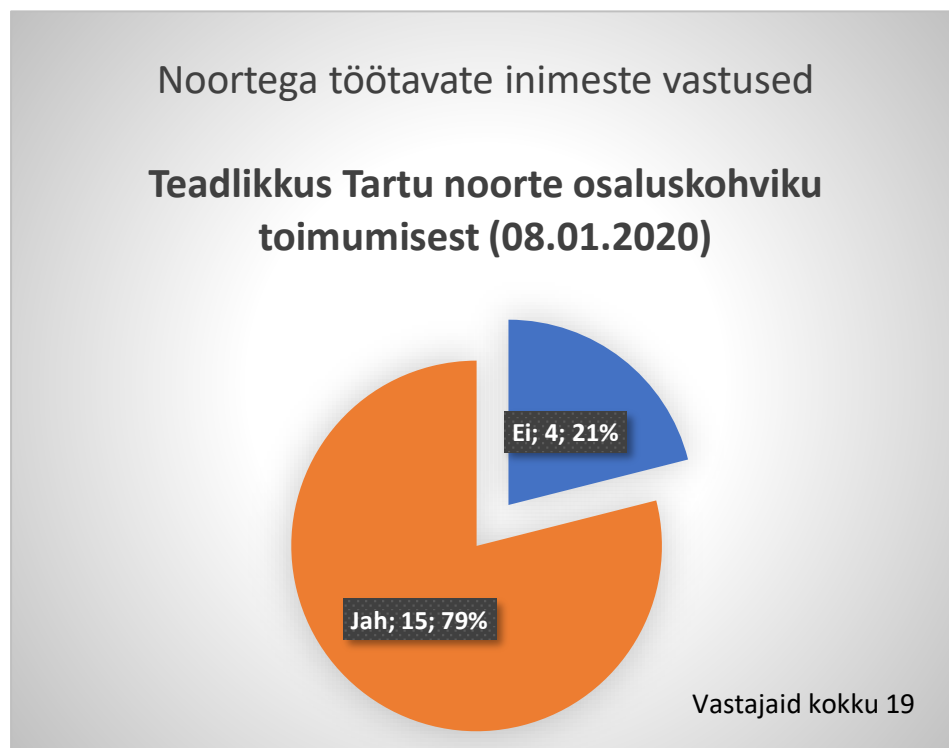
Joonistelt on näha, et noortega töötavate inimeste seas on teadlikkus TLNV-st päris hea - vastanutest 89% (17 inimest) teavad, et Tartu Linna Noortevolikogu on olemas. Samas noorte seas on teadlikkus palju väiksem - vaid 66% (121 inimest) ehk kaks kolmandikku vastanutest teab noortevolikogust. Kindlasti ei saa noorte puhul öelda, et tegu on läbilõikega Tartu linna noortest, kuna eeldatavasti vastasid sellele küsitlusele eelkõige aktiivsemad ja paremini informeeritud noored. Kuna noortevolikogu on juba valitud kahel korral ja see on tegutsenud terve aasta jooksul, oli küsitlust alustades noorsooteenistusel eeldus, et aktiivsed noored on sellest rohkem teadlikud.

Teadlikkus Tartu Linna Noortevolikokku kandideerimise võimalusest

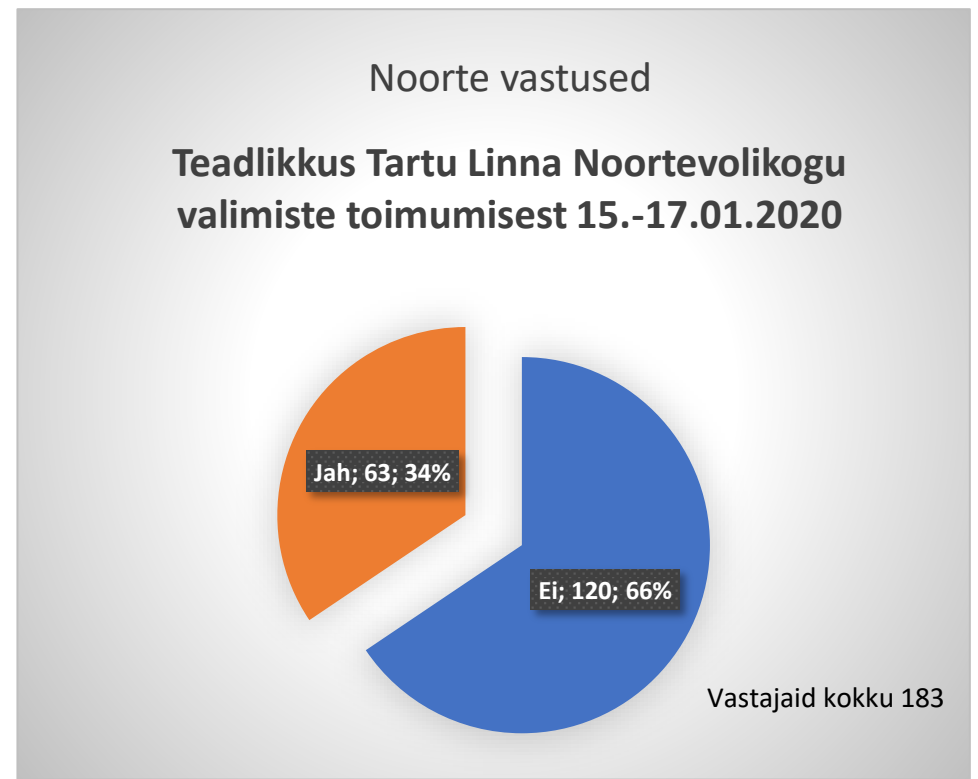
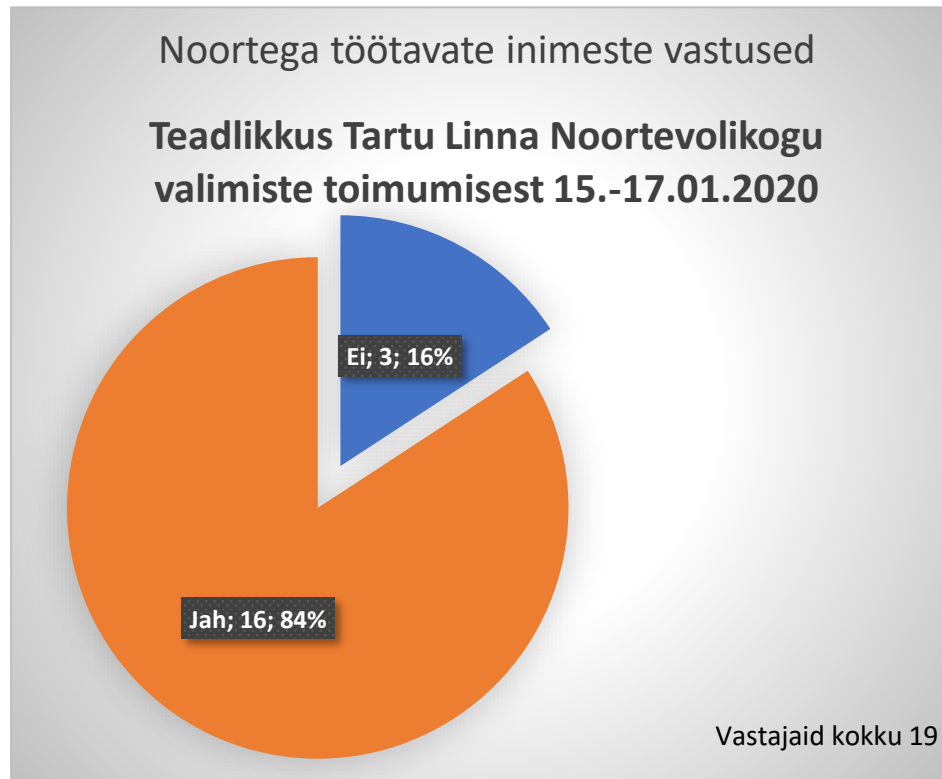
Võrreldes eelmise küsimusega, on kandideerimise võimalikkuse osas teadlikkus madalam nii noortega töötajate kui noorte endi seas. Siiski, kui võtta eelduseks, et 41 % ehk 75 noort olid teadlikud võimalusest kandideerida noortevolikokku, siis ei saa kindlasti rahul olla 2020. aasta kandideerijate arvuga – kokku kandideeris noortevolikokku 7 noort, kellest 6 osutusid valituks. Arutelus endiste ja praeguste noortevolikogu liikmetega toodi lisaks info puudumisele välja järgmisi põhjuseid: pole Tartu linna sisse kirjutatud; noortevolikogu hirmutab (seostatakse väga otseselt linnavolikogu ja eriti tähtsate otsustega); pole arusaama, millega noortevolikogu tegeleb ja kuidas see noorele endale kasulik on, arvatakse, et võtab väga palju aega. Põhjuseid on kindlasti veelgi, seega järgmine samm noortevolikogu töö edendamiseks on noorsooteenistusele mittekandideerimise põhjuste teada saamine ja nendega tegelemine. Selles saab toetuda seni tehtud uuringute tulemusele. Nii näiteks Noorteseire aastaraamatu 2017-2018 „Noored ja osalus“ kaante vahel võib leida arusaama, et headel teoreetilistel teadmistel on negatiivne mõju käitumisvalikutele – mida madalamad on õpilase ühiskonnaalased teadmised, seda suurema tõenäosusega astub ta tulevikus mõnda poliitilisse organisatsiooni ja kandideerib valimistel (Eesti Noorsootöö Keskus, 2018, 78). Erinevaid teadmisi ja seoseid teistest uuringutest vaata rohkem peatükist „Seosed ja teadmised teistest uuringutest“.

Teadlikkus Tartu noorte osaluskohviku toimumisest

Mida spetsiifilisemaks küsimused lähevad, seda väiksem on teadlikkus nii noorte kui ka noortega töötavate inimeste seas. Ühe sündmuse/tegevuse tutvustuskampaania kestab lühikest aega, seega see ei jõua nii paljude noorteni. Osaluskohviku puhul võis olla probleemiks, et see toimus jaanuari alguses esimesel koolinädalal ning kuna noored olid alles läinud vaheajalt tagasi kooli, oli neile korraka liiga palju konkureerivat uut infot. Siiski oli osalejaid vähem kui osaluskohvikust teadlikke noori, seega on ka võimalik, et noori ei kõneta linnajuhtidega vestlemine ja/või väljapakutud teemad.

Teadlikkus Tartu Linna Noortevolikogu valimiste toimumisest

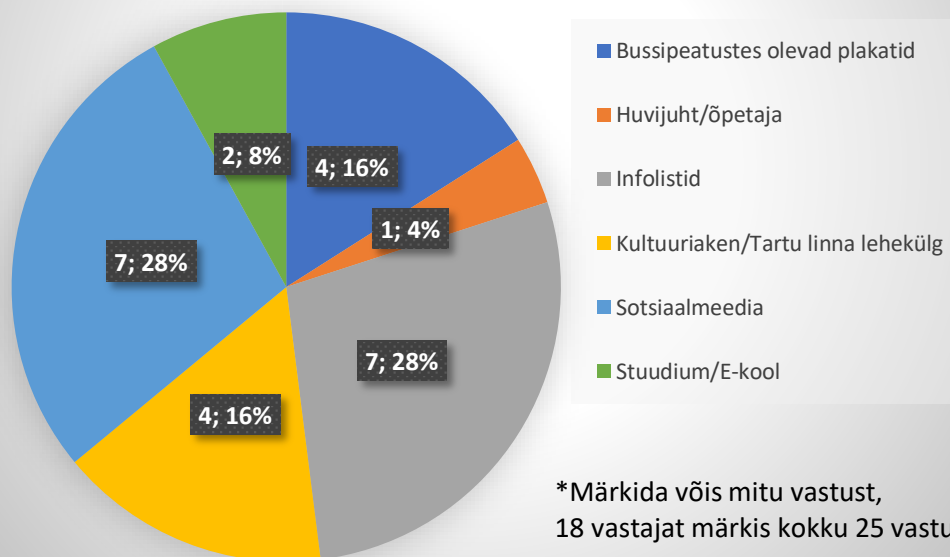

Selle küsimuse vastuste puhul on paradoksaalne, et noorte puhul oli teadlikkus kandideerimise võimalustest suurem kui valimiste toimumisest – 41 % (75 inimest) oli teadlik kandideerimise võimalusest, 34 % (63 inimest) oli teadlik valimiste toimumisest. Seega ilmselt ollakse kursis, et põhimõtteliselt saab kandideerida, aga ei fikseerita enda jaoks ära konkreetselt valimiste toimumise fakti. Reklaami oli valimiste toimumise kohta noorsooteenistuse poolt rohkem kui kandideerimise kohta, seega ei saa nende tulemuste põhjal öelda, et on selge seos reklaami mahul ja teadlikkuse kasvul. Noortega töötavate inimeste puhul on teadlikkus kandideerimise ja valimiste võimalikkusest samal tasemel.

Noortega töötavate inimeste tegelikud ja eelistatud infoallikad

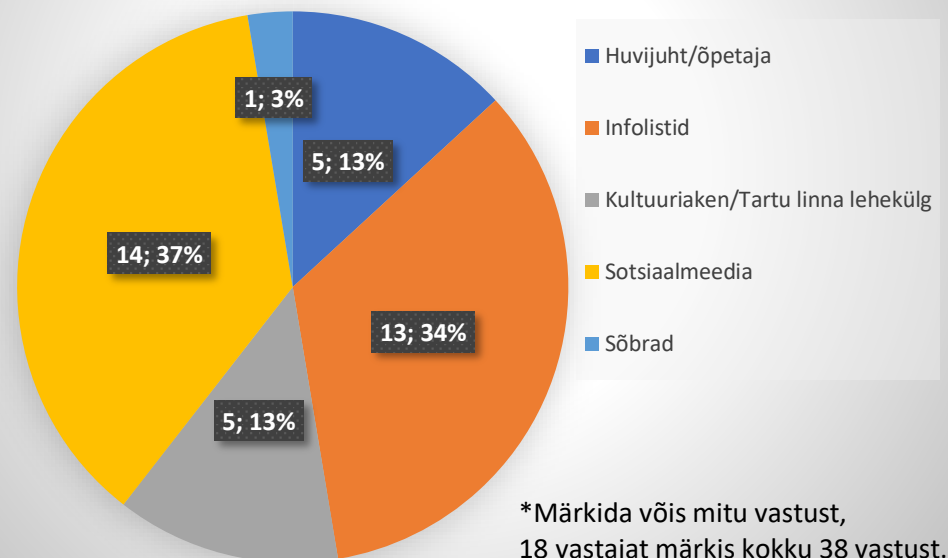
Noortega töötavate inimeste vastused

Viisid, kuidas infot noortevolikogust saadi

Noortega töötavate inimeste vastused

Viisid, kuidas infot noortevolikogust saada soovitakse

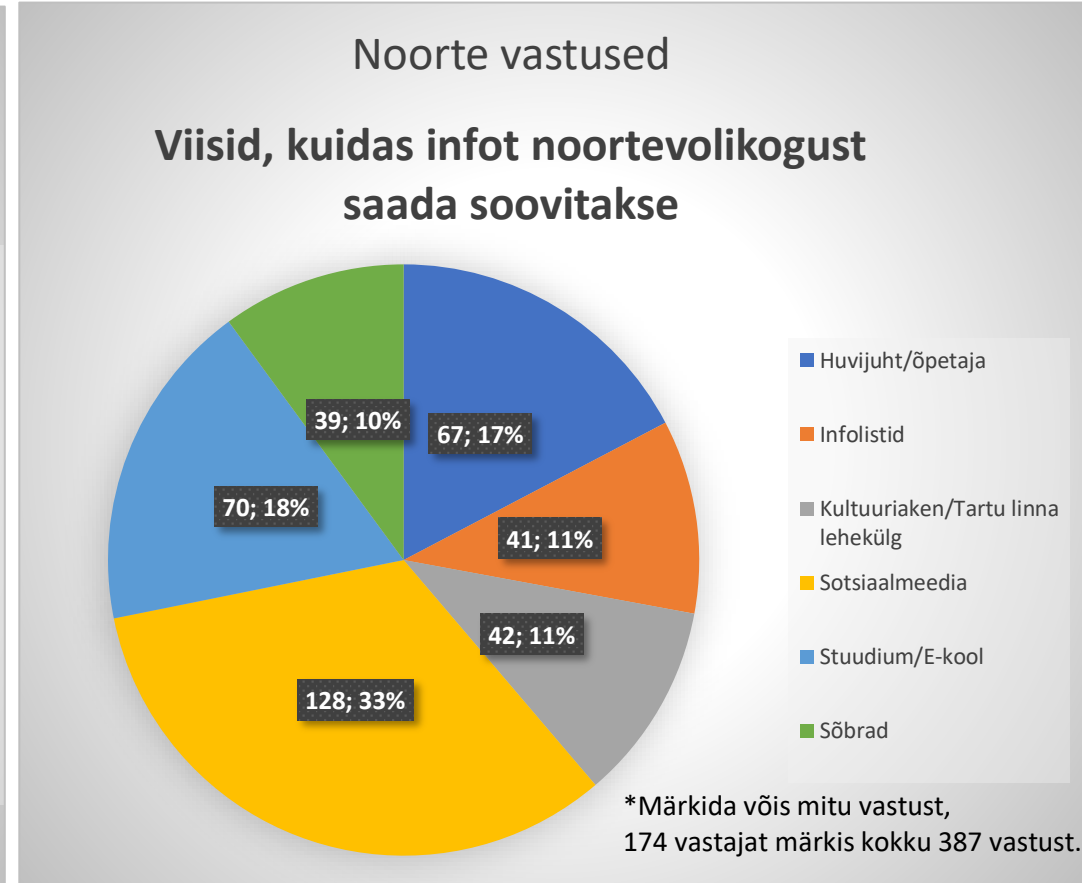
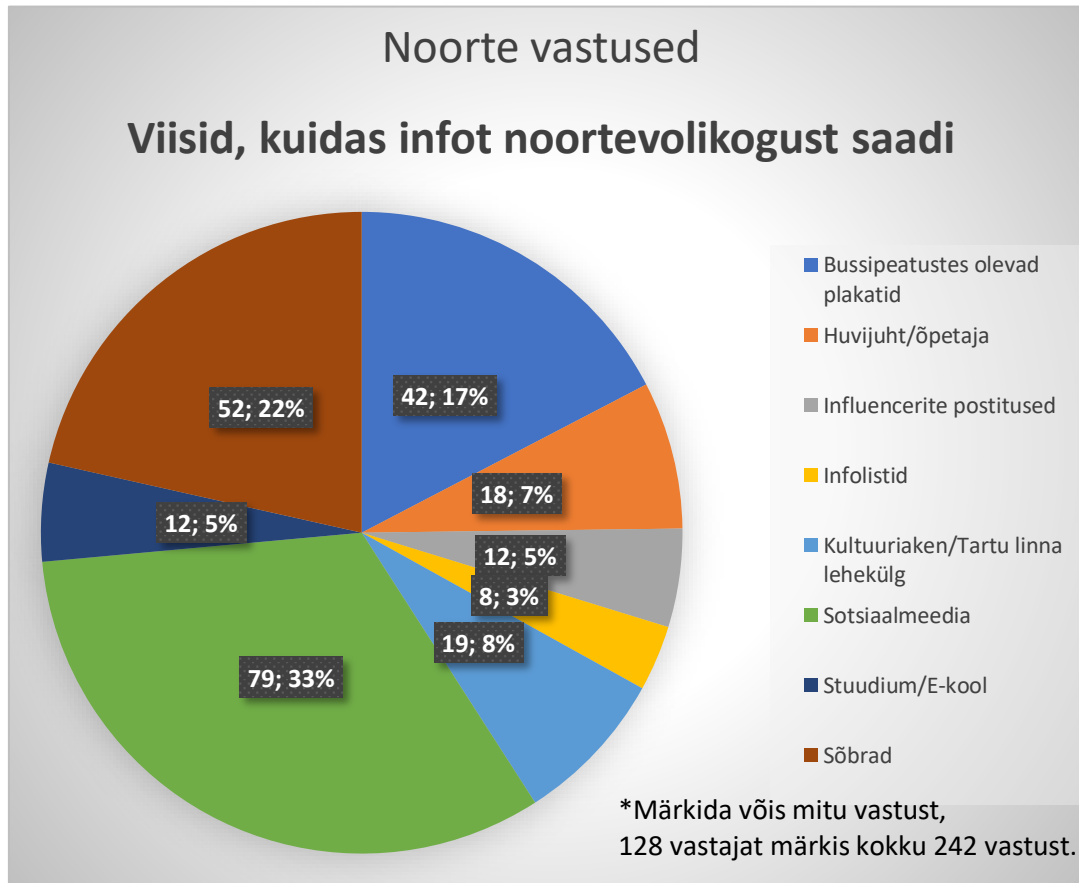
Kokku nimetasid 18 vastajat 25 viisi, kuidas infot saadi, 1 ei vastanud midagi, kuna tal puudus täielikult info noortevolikogust. 5 vastajat märkis ainult ühe valiku. 4 vastajat valis vähemalt üheks vastuseks valiku „muu“.

Kokku nimetasid 18 vastajat 38 viisi, kuidas infot saada soovitakse, 1 vastas, et ei soovi sellist infot saada (valis vastuse „muu“ ja kommenteeris, et pole infost huvitatud). 3 vastajat märkis ainult ühe valiku, 3 vastajat valis vähemalt üheks vastuseks valiku „muu“ (sh vastus, et ei soovita sellist infot saada). „Muu“ alla kirjutatud vastused ei kajastu joonistel, kuid need vastused olid mõlema küsimuse kohta kokku järgmised: e-kirja teel, erakonna noortekogu kaudu, laste käest, telefoni teel (otsekutsed). Noortega töötavad inimesed ei märkinud ühtegi korda info saamise viisiks influencerite postitusi ja sõpru.

Vaata andmetabeleid dokumendi lõpust.

Noorte tegelikud ja eelistatud infoallikad

Vastuse, kuidas infot saadi, jättis täiesti tühjaks 53 noort, lisaks ei kajastu joonisel kaks vastust, mis kirjutati lahtrisse „muu“. Ainult ühe valiku märkis 53 noort ning kõige populaarsemad olid sotsiaalmeedia 20 vastusega, sõbrad 13 vastusega ning bussipeatuste kampaania 12 vastusega.

Vastuses, kuidas soovitakse infot saada, vastas 9 vastuse „muu“ ning need ei kajastu joonisel. Ainult ühe valiku märkis 63 noort ning kõige populaarsemad olid sotsiaalmeedia 36 vastusega ning stuudium/e-kool 11 vastusega.

Mõlema küsimuse puhul märkisid mitu noort vastuse „muu“. Vastati, et oldi eelmise noortevolikogu koosseisuga või mõne Eesti teise osaluskoguga seotud, üks noor otsis infot ise ning üks noor märkis, et sai infot õpilasesinduse kaudu. Mitmed noored märkisid, et nad ei soovi selle teemalist infot, üks noor tõi välja, et sooviks infot saada SMS-i, e-maili ja posti teel.

Sotsiaalmeedia kõrval mängib olulist rolli noortele info vahendajana kool – Stuudiumit/E-kooli ja õpetajat/huvijuhti märgiti soovitud info saamise viisiks 137 korda, kuid kindlasti ei ole need unikaalsed vastajad, st need, kes eelistavad kooli kaudu infot saada, märkisid tihti mõlemad variandid. Siiski saab öelda, et kooli kaudu soovivad infot saada vähemalt viiendik vastajatest.

Näha on, et sotsiaalmeedia toimib info levitamisel nii tegeliku kui soovitud infokanalina (33% kõikidest vastustest; tutvudes andmetabeliga dokumendi lõpus näeme, et sotsiaalmeediat märkis 74% noortest). Teised eelistused info saamiseks sellisel kujul praktikas ei ole toimunud - Stuudium/E-kool ja huvijuht/õpetaja on märgitud vastavalt 18% ja 17% eelistatuimaks info saamise viisiks, kuid nende kaudu said noored infot vaid 5% ja 7% vastanutest. Seega on oluline lisada rohkem erinevat infot Stuudiumisse/E-kooli ning jagada otse infot noortele otsesuhtluses.

Selleks, et jõuda noortega töötavate inimesteni, on nende sõnul kõige tõhusamad infolistid, sotsiaalmeedia ning väiksemal määral ka Kultuuriaken/Tartu linna kodulehekül (13%) ja huvijuht/õpetajad (13%).

Seega, et suurendada teadlikkust, on asjakohane senisest enam suunata noortega töötavaid inimesi liituma listidega ning jälgima sotsiaalmeedia lehekülgi (nt Tartu linna noorsooteenistuse ning Tartu Linna Noortevolikogu lehekülgi Facebookis).

Vaata ka andmetabeleid dokumendi lõpus.

Mulje Tartu Linna Noortevolikogust

Noortega töötavad inimesed vastasid eelkõige, et on positiivne, et noortel selline võimalus on. Toodi ka välja, et pole väga kursis, millega noortevolikogu on tegelenud. Noortevolikogu võiks vastanute hinnangul veelgi enam tegeleda noorte kaasamisega, teha turundust, et noored sooviksid rohkem osaleda Tartu linna arengus ja noorte teemasid viia volikogusse. Toodi välja, et noortevolikogu noored on aktiivsed ja ettevõtlikud ning, et noored oskavad ja tahavad linnaelus kaasa rääkida ja oma ettepanekuid teha.

Leiti, et tegu on areneva organisatsiooniga, mis on vajalik võimalus noorte jaoks ühiskonnaelus kaasa rääkida.

Kokku andis 19 vastajast 14 sisulise vastuse, millest 13 olid positiivsed või pigem positiivsed (kasutati sõnu nagu aktiivsed ja ettevõtlikud noored, positiivne, vajalik jne). Nendest 14-st 2 võiks veel kirjeldada osaliselt ka kui mitte nii positiivset muljet: „Säravate inimeste isikupära jääb formaalse/ametnikuliku “pakendi” varju.“ ja „Üldiselt positiivne, aga noori tuleks rohkem kaasata. Nii öelda turundust teha, et noored sooviks ja osaleksid rohkem Tartu linna arengul.“. 1 vastust võib tõlgendada negatiivsena: „Mingil põhjusel on jäänud mulje nagu praegu oleks noortevolikogu renessanss.“.

5 vastajat (26 %) jätsid lahtri tühjaks või vastasid „ei tea“ vms. See võib tähendada, et nende arvamus noortevolikogu kohta ei ole veel välja kujunenud, mida kinnitab ka vastus „Kahjuks ei ole nende tegevust põhjalikumalt jälginud, et muljet kujuneks.“.

Noored vastasid eelkõige, et ei olda väga kursis noortevolikogu tegemistega - noortevolikogu võiks rohkem nähtav olla. Toodi välja, et tegu on kokkuhoidva seltskonnaga ja tehakse Tartus õiget asja. Pakuti, et noortevolikogu on väärtuslik ja arendav nii linnale kui ka noortevolikogus olevatele noortele.

Vastati ka, et mulje on hea, abivalmis, paljulubav, pürgimas asjalikkuse poole; noortevolikogus on tegusad noored ja tegu on hea võimalusega noortel sõna sekka öelda ning õppida nii Tartu linna toimimise kohta kui ka teiste noortevolikogude töö kohta. Üks arvamus oli, et noored teevad noortevolikogus palju tööd, aga et nad ei saa oma vanuse tõttu paljusid olulisi asju mõjutada. Osati välja tuua kaasava eelarve hääletamise langetamist.

Siiski oli ka teistsuguseid seisukohti – leiti, et noortevolikogu on passiivne, ei olda veel aru saanud, mida noortevolikogu teeb ja et noortevolikogu võiks rohkem Tartu linna noortega suhelda.

Soovitati teadlikkuse suurendamiseks teha tutvustav video noortevolikogust. Mitu noort tõi välja, et kui oleks varem teada saanud valimiste toimumisest, oleks ka kandideerinud noortevolikokku.

Kokku andis 183 noort 173 vastust, 8 jätsid lahtri tühjaks, kaks vastust olid ebaselged/ebasobivad. 79 (45,5%) vastanutest kirjutasid, et „ei tea“, „pole eriti kuulnud sellest“, „ei ole kursis“ jne. 81 (47%) olid positiivsed või pigem positiivsed (nt „asjalik“, „sümpaatne“, tore“ jne) ning 13 (7,5%) olid negatiivsed või pigem negatiivsed (nt „halb“, „pole väga aktiivne“, „rohkem nähtav võiks olla“ jne).

Nende noorte seas (62 noort 183st ehk 34%), kes ei olnud midagi kuulnud noortevolikogust oli loogiliselt kõige enam „ei tea“, „pole eriti kuulnud sellest“, „ei ole kursis“ jne vastuseid ning jäeti ka vastamata (51 noort). Ülejäänud jaotusid järgmiselt: 6 positiivset vastust („tore“, „hea“, „tavaline“ jne) ning 3 negatiivset vastust („halb“, „väga halb“ ja „Rohkem nähtav võiks olla.“). Kaks vastust oli ebaselged/ebasobivad.

Nende noorte seas, kes märkisid, et on midagi kuulnud noortevolikogust (121 noort 183st ehk 66%) oli 10 vastust negatiivsed või pigem negatiivsed mulje osas (nt „Pigem salapärase, väga ei tea mis neil toimub ja millega tegelevad.“, „et selle vastu on väga väike huvi“ jne) ning 75 positiivsed või pigem positiivsed mulje osas (nt „Hea võimalus noortel sõna sekka öelda“, „super ägeda“ jne).

Seosed ja teadmised teistest uuringutest

Noorteseire aastaraamatust 2017-2018 „Noored ja osalus“¹

- Kodanikuosaluse vormid on pidevas muutumises. Arusaam sellest, kui erinevatel viisidel võivad inimesed ühiskonna- ja poliitikaelus osaleda ja kaasa rääkida, on pidevalt laienenud. Praeguseks hõlmab kodanikuosaluse mõiste paljusid erinevaid tegevusi: alates valimistel oma hääle andmisest kuni pikaajalise vabatahtliku tegevuseni mõne ühenduse heaks ning poliitilises diskussioonis osalemisest kuni kodanikuallumatuseni. (Lk 38) Ka noorte kaasärääkimine otsustusprotsessides on muutumises, praegu on selleks meetodiks noortevolikogud ja osaluskohvikud kuid 10-15 aasta pärast võib juba hoopis midagi uut olla. Seega ei tohi kinni jääda olemasolevasse, kui tuleb midagi täiesti uut ja huvitavat.
- Aastal 2016 väitis 35% Eesti noortest, et on kas huvitatud või väga huvitatud poliitikast. See on seni kõrgeim näitaja nende 12 aasta jooksul, kui ESS-i (Euroopa Sotsiaaluuringut) on Eestis läbi viidud. Võrreldes eakaaslastega teistes Euroopa riikides on Eesti noorte huvi poliitika vastu üsna keskmine. Samas, kui minna pelgast huvist sammuke edasi ja vaadata seda, kui kaua inimesed loevad päevauudiseid lehest või internetist, kuulavad raadiost või vaatavad televiisorist, siis seda teevad Eesti noored oluliselt vähem kui vanemad eagrupid. (Lk 41) Poliitikast huvitumine ei tähenda veel soovi osaleda noortevolikogu või muu osaluskoogu tegemistes, pigem see näitab võimalikku valijate osakaalu, kui suudaks huvi pakkuva informatsiooniga jõuda nende noorteni (sh noorte vähest ajaressurssi arvestades).
- Eesti noored usaldavad riigiinstitutsioone rohkem kui vanemad eagrupid. Euroopa riikide võrdluses usaldavad Eesti noored riigiinstitutsioone keskmisest enam. (Lk 44). See võib samuti olla üheks põhjuseks, miks soov noortevolikogus tegutseda on madal – noored usaldavad, et linnavalitsus ja -volikogu teevad head tööd.
- Noored kalduvad keskealistest ja vanematest inimestest mõnevõrra enam arvama nii seda, et Eesti poliitiline süsteem võimaldab nendesugustel inimestel kaasa rääkida ja poliitikat mõjutada, kui ka seda, et nad ise on võimelised poliitikas aktiivselt osalema. Seda võib ühelt poolt seletada noorusliku optimismi ja eneseusuga, kuid teiselt poolt

---

¹https://www.noorteseire.ee/system/resources/BAhbBlSHOgZmljYyMDE4LzA5LzI1LzEwXzQxXzQ5XzlyM190b29ydGVzZWlyZV8yMDE3XzlwMTgucGRm/10_41_49_223_Noorteseire_2017_2018.pdf

tõenäoliselt ka sellega, et noortele on erinevate esinduskogude kaudu loodud üsna palju osalusvõimalusi, kus harjutada poliitilises protsessis kaasrääkimist. (Lk 47) Tõlgendades seda veel ka hetkeolukorras, kui 16+ noored saavad valimas käia kohalikel valimistel, 14+ noored saavad Tartus hääletada kaasava eelarve üle ning noortel on oma osaluskogu, siis võib tõesti nõustuda teadmiselega, et noortel on võimalus poliitikas aktiivselt kaasa lüüa.

- Kõrvutades erinevaid kodanikuosaluse tegevusi Euroopa riikide võrdluses, on Eesti noortel kõrgeimaks näitajaks osalus sotsiaalmeedias: nad on üheksandal kohal veebis poliitilise sisu postitamise ja jagamise poolest. (Lk 55) Seda kinnitab ka käesoleva küsitluse analüüs – 183 noort vastas sotsiaalmeedias (ja muudel viisidel) jagatud küsitlusele. Sotsiaalmeedia kasutamine ei saa aga kindlasti ainukeseks meetodiks jääda.
- Kodanikuosaluse tegevuste loend, mille kohta Euroopa Sotsiaaluuringus küsitakse, pole kaugeltki ammendav ning kodanikud võivad osaleda paljudes tegevustes, mille kohta see uuring infot ei anna. Ent siiski joonistub selgelt välja pilt noortest, kes – vaatamata vanematest eagruppide madalamale valimisaktiivsusele – tunnevad ühiskonnas toimuva vastu huvi, kuid eelistavad seda kanaliseerida pigem (sotsiaal)võrgustikes ja kodanikuaktsioonides osalemise kaudu. See on kenasti kooskõlas nii nende uurijate seisukohtadega, kes räägivad sellest, kuidas noored on aina varmamad osalema pigem alt üles organiseeritud kodanikualgatustes kui konventsionaalsetes osalustegevustes, kui ka hiljutiste Eesti uuringutulemustega, et osalemine kodanikuaktsioonides ja liikmelisus kodanikeühendustes on noorte seas kõrgem kui vanemates eagruppides. (Lk 56)
- Kooliajal saadud osaluskogemus „jätab jälje“ ka tulevasele sotsiaalsele käitumisele täiskasvanuna. Ühelt poolt avaldab kooliajal kogetud ühiskondlik aktiivsus positiivset mõju kodanikuosalusele täiskasvanuna. Teisalt mõjutab hariduslik lõhe hoiakuid tulevase ühiskondlikku kaasatuse suhtes – kõrgema sooritustasemega õpilased koonduvad kohusetundlike hääletajate gruppi ega näe end osalemas isiklikku algatust nõudvates tegevustes; madalama sooritustasemega õpilased jagunevad aga võrdsemalt hääletajateks, multiaktivistideks, radikaalseteks protestijateks ja võõrandunuteks. (Lk 68)
- Aastatega on vene ja eesti õppekeelega koolides õpilaselu muutunud laiapõhjalisemaks nii osalusvormide kui ka osalejate arvu poolest. Näiteks on populaarseks saanud osalemine väitlustes. Seejuures väärub toonitamist, et tegu pole väitlusklubi või mõne muu püsiva organisatoorse vormi, vaid spontaanse tegevusega. (Lk 71) Kuigi tegu ei

oleks spontaanse tegevusega, siis võiks seda teadmist küll noorte kaasamiseks rakendada – noortevolikogu võiks korraldada päevakajalistel teemadel väitlusi.

- Teadmistel on mõlema keelegrupi puhul oluline negatiivne mõju, mis on aastatega isegi tugevnenud. Teisiti öeldes, mida madalamad on õpilase ühiskonnaalased teoreetilised teadmised, seda suurema tõenäosusega astub ta tulevikus mõnda poliitilisse organisatsiooni ja kandideerib valimistel. (Lk 78)
- Rohujuuretasandi tegevused on oluliselt vähem populaarsed – nii praegu kui ka tulevikus tegeleb nendega väike osa noori. See /---/ võib viidata noorte põlvkonna sisemisele kirjususele, mille üheks tagajärjeks on kodanikuosaluse muutumine korporatiivseks. Võimalik on ka laiem ühiskondlik seletus, mille kohaselt stabiilsetes hästi toimivates ühiskondades kaob noortel sisemine motivatsioon ise aktiivselt ühiskonda panustada. Nt uuringu „Meema“ põhjal moodustavad Eesti 15–20 aastaste seas „passiivsed rahulolevad“ 49%, mida on palju rohkem kui teistes eagruppides. (Lk 81) Seega, kui ei ole probleemi/muret, mida noored peaksid noortevolikogu kaudu lahendama, on huvi ja soov noortevolikogu tegemistes kaasa lüüa ka väiksem.
- /---/ noored eelistavad tegevusi, mis nõuavad väiksemat isiklikku pühendumist. (Lk 129) Nad pigem jagavad internetis teiste loodud poliitilist ja ühiskondlikku sisu, kui et seda ise loovad. Huvi poliitikat, majandust ja sotsiaalseid probleeme käsitlevate uudiste vastu mõjutab osalust veebikeskkonnas – olles poliitiliste ja ühiskonnas aktuaalsete teemadega paremini kursis, kõnetab ka sotsiaalvõrgustikes leviv poliitiline ja ühiskondlik sisu enam ning kannustab edasi levitama ja kommenteerima. (Lk 136)
- Kui omavalitsuses, koolis ja noortekeskuses suudetakse teadete edastamiseks kasutada tavaliselt kahte kanalit (Facebooki ja ebaühtlase silmatorkavusega stenditeateid), siis üritusi korraldavad noored leidsid, et eakaaslasteni jõudmiseks on vaja kogu komplekti: Facebook, VKontakte, Instagram, flaierid, stendid, tutvused, suhtlusvõrgustikud koolides ja organisatsioonides. (Lk 154)
- Noorte endi väitel ei aita väheaktiivsete noorte kaasamisel muu, kui tuleb nende juurde minna ja nendega rääkida. Ka kutsekoolinoored tõid välja, et koolitunni ajast oleksid nad mõnes otsustustegevuses nõus vahetult osalema, kuigi sõpruskonnas kujunenud hoiakut, et aktivism on „nõme“, on raske muuta. (Lk 156)
- Mitmed /---/ ühekülgselt aktiivsed noored kinnitasid, et neil on ettepanekuid ning nad tahaksid kaasa rääkida otsuste langetamisel, kuid mitte mingil juhul ametnikega suheldes või linnavalitsuses. (Lk 156)

- /---/ noored, kes ei osale noortekogudes ega ole otsustusprotsesse kogenud, mainisid eelistatud formaadina /---/ küsimustikke, sest ei julgeks kuhugi oma nime all arvamust avaldama minna (sh sotsiaalmeedias). See ei tähenda tingimata, et standardiseeritud küsimustikku oleks kõige sobivam kasutada, vaid et noored vajavad turvalist kogemust, mis ei esitaks nende oskustele liiga kõrgeid ootusi. (Lk 157)
- Lõhet noorte ja ametnike, aga ka teiste otsustusprotsessis osalejate kombestike, oskuste ja ressursside vahel saab vähendada, luues vahepealseid astmeid, mis ei sunni noori oma võimaluste piire korruga liiga palju ületama. (Lk 162)

Andu Rämmeri uuringust „Tartu koolinoorte sotsiaalne ja poliitiline aktiivsus“²

- Poliitiliselt meelestatud aktivistid (4,1%) tegelevad keskmisest tunduvalt rohkem kõikvõimalike, sealhulgas protestivaimu väljendavate poliitiliste tegevustega (nt avaliku ruumi hõivamine, seintele poliitiliste sõnumitega graffity maalimine), osalevad teistest suurema aktiivsusega klassivälises huvitegevuses, sporditreeningus, poliitiliste parteide noorteorganisatsioonides ja õpilas- või noorteorganisatsioonides ning on esindanud aktiivselt teisi õpilasi õpilasesinduses, õpetajate või direktori ees. Võrreldes teiste tüüpidega usaldavad nad Eesti valitsust rohkem ja tunnevad suuremat huvi Eesti poliitika vastu ning peavad ühiskonnakorraldust teiste tüüpide esindajatest mõistlikumaks. (Lk 5)
- Passiivsed noored (52,7%) on arvukaima rühmana kõikides osaluse dimensioonides keskmisest tagasihoidlikumad. Nende osalus poliitiliste parteide noorteorganisatsioonides ja õpilas- või noorteorganisatsioonides, ühiskondlike teemadega tegelevates rühmitustes ning muusika-, kunsti-, või spordiorganisatsioonides on passiivsem kui teistes tüüpides. (Lk 6)
- Vabatahtlikud-heategijad (12,6%) on tegelenud aktiivselt vabatahtliku töö ja heategevusega. Nende aktiivsus ei piirdu konventsionaalsete tegevustega, suurem osa neist on ühinenud mõne Facebookis (või sarnases sotsiaalvõrgustikus) ühiskondlike või poliitiliste teemadega tegeleva grupiga. Neile on omane tugev kogukonnatunne ja Eesti identiteet. Kuigi nad on teistest rohkem mures Eesti poliitilise tuleviku pärast jagab enamus neist vaatekohta, et nendesugustel noortel pole võimalik Riigikogu otsuseid

²<https://tartu.ee/sites/default/files/uploads/Kultuur%20ja%20vaba%20aeg/Noorsoot%C3%B6%C3%B6/R%C3%A4mmer%202018.pdf>

mõjutada. Nad on valmis ühiskonna probleemide lahendamise nimel tegutsevates organisatsioonides kaasa lööma. (Lk 6)

- Digiaktivistid (30,6%) pole olnud konventsionaalses tegevuses kuigi aktiivsed. Enamasti leiab nende tegevus aset digimaalmas. (Lk 7)
- Küsitluses pöörati suurt tähelepanu hoiakutele demokraatliku elukorralduse suhtes. Noorte jaoks on olulisim sõnavabadus – kõige suuremat poolehoidu pälvis seisukoht, mille kohaselt peaks kõigil inimestel olema õigus oma arvamust avaldada. Seda toetas üheksa uuringus osalenud noort kümnest. (Lk 11)
- Kool on noorte jaoks ka oluliseks demokraatliku mõttelaadi kujundajaks. Kaks kolmandikku õpilastest leidis, et koolis võetakse nende soove suuremal või väiksemal määral tõsiselt. Samapalju õpilasi oli veendunud, et õpetajad julgustavad neid oma arvamusi kujundama ja ka välja ütleva. Oma kooli pidas kaasavaks kuus noort kümnest. Üle poole õpilastest olid veendunud, et õpetajad kohtlevad neid õiglaselt. Kooli olulisus demokraatliku ja pluralistliku arutluskultuuri kujundajana tuli välja ka ligikaudu poolte uuritute seas jagatud seisukohast, et õpetajad julgustavad neid poliitiliste ja ühiskondlike küsimuste üle ka eriarvamusel olevate inimestega arutlema. (Lk 16)
- Gümnaasiuminoori huvitas poliitikast märksa enam ühiskonnas toimuv. Seda pidas suuremal või väiksemal määral oluliseks üheksa vastajat kümnest. Ka Euroopa Liidu teemad on noorte jaoks väga olulised, neist huvitus seitse noort kümnest. Eesti poliitikas toimuvast huvitub ligikaudu kaks kolmandikku noortest ning laias laastus on poliitikast huvitatud vaid pooled uuringus osalenud noored. (Lk 17)
- Noored näevad nende ümber toimuvat positiivsetes toonides. Üheksa noort kümnest on ühiskonnakorraldusega vähem või rohkem rahul ning samaväärne on ka nende veendumus inimloomuse headusest. Noorte seas on kujunenud välja ka tugev kuuluvustunne - valdav osa neist tunneb tugevat seotust mõne kogukonnaga, olgu selleks siis kas sotsiaalne grupp, kool või naabruskond. Nende arvates on ka ühiskond muutumas varasemast üha paremaks paigaks. (Lk 19)
- Noorte hoiakutes peegeldus valmisolek oma tuleviku kujundamisel kaasa lüüa. Kuus noort kümnest on arvamusel, et kui nende kodukoha noortele antaks võimalus tegutseda, siis suudaks nad ka 20 maailma paremaks muuta. (Lk 19)
- Noored eelistavad ühiskondlikke probleeme eelkõige koos endasugustega lahendada. (Lk 20)

- Kuus noort kümnest on veendunud, et nad orienteeruvad hästi ühiskonna olulistes probleemides. Enamvähem samapalju uurituid on valmis tõsise tahtmise korral ühiskonna probleemide lahendamise nimel tegutsevates organisatsioonides aktiivselt kaasa lööma. (Lk 20)

IEA Rahvusvaheline Kodanikuhariduse Uuring ICCS 2016³

- Eesti haridussüsteem on ühiskonna-alaste teadmiste arendamisel edukas. Võrreldes ICCS eelmise tsükliga 2009 a. on Eesti õpilaste ühiskonna-alaste teadmiste tase märgatavalt tõusnud. (Lk 4)
- Eesti noorte demokraatlikud hoiakud on aastatega pidevalt paranenud, ühtegi selget murekohta pole. Rahvusvahelises plaanis ei erine Eesti näitajad süsteemselt heas ega halvas mõttes. (Lk 6)
- Eesti õpilaste institutsionaalne usaldus on al. 1999 pidevalt kasvanud. Täna on Eesti noorte usaldus parlamendi ja valitsuse vastu sarnasel tasemel Põhjala noorte omaga. (Lk 6)
- Uudistemeedia tarbimine on võrreldes 2009 a. väga oluliselt langenud. Sotsiaalmeedia ja internet pole saavutanud varasemalt prognoositud mõjujõudu noorte poliitilise aktiivsuse kanali ja katalüsaatorina. Kogu ICCS 2016 keskmisena hangib vaid kolmandik teismelisi internetist poliitilist teavet, kümnendik postitab või jagab ise midagi. Eesti näitajad on rahvusvahelisest tasemest veelgi madalamad. (Lk 7)
- Kodanikuühiskonna organisatsioonides ja gruppides osaleb väga vähe noori. Üldse on eri (*osalus*)tegevustes osalenud alla viiendiku noortest, viimase aasta jooksul keskmiselt 7%. (Lk 8)
- Eesti õpilased väärtustavad osalust koolielus ja õpilasomavalitsust. Üle 90% vastajatest leiab et õpilaste koostegutsemine ja osalemine kooli juhtimises võib muuta kooli paremaks. Reaalselt kooli juhtimist puudutavate otsuste langetamisel osaleb kolmandik õpilasi. See on samapalju kui õpilasomavalitsuse töös osalejaid. (Lk 10)

---

³ https://www.iea.nl/sites/default/files/2019-07/ICCS_2016_National%20Report_Estonia.pdf

Järeldused ja ettepanekud

Küsitlustulemustest on näha, et kõikides küsimustes on noorte teadlikkus pigem madal võrreldes eeldusega, milline see olla võiks. Noortega töötavate inimeste teadlikkusega võib enam-vähem rahule jääda, kuid ka selles osas saab tulemusi parandada.

Seega tasub mõelda, mis võiksid olla need põhjused, miks noorte teadlikkus ning soov osaleda on nii madal. Mõned võimalikud põhjused:

- Noortega töötavate inimeste kätte on info jõudnud, kuid seda pole edasi noorteni jagatud.
- Infomüra on liiga suur, seega osa teabest läheb noorte jaoks kaotsi. Samuti kuna infot, mida noortega jagada, on väga palju, teevad noortega töötavad inimesed valikuid, mida jagada ja mida mitte.
- Noored märkavad sõna „volikogu“ ja ei teadvusta, et see osaluskogu on linnavolikogust siiski erinev. See sõna ehmatab ära ja noortel ei teki soovi rohkemat teada saada.
- Noortevolikogus on kuni 15 noort, seega kui info levik peaks toimuma nõ muuseas/iseenesest, siis ei pruugi jõuda väga paljude noorteni. Seega noortevolikogu turundamine peaks olema eraldi eesmärk, ka noortel endil.
- Noortevolikogu väliskuvand pole veel hoogu saanud – olemas on küll logo ja Facebooki lehekülg, kuid jälgijaid on pigem vähe (06.05.2020 seisuga on 131 inimest Facebooki lehekülje märkinud meeldivaks, kellest umbes pooled on noortevolikogu endised ja praegused liikmed ning noorsootöötajad).
- Puudub koordineeritud otsesuhtluse võimalus aktiivsete noortega (va noortevolikogu liikmed), nt õpilasesindustega suhtlemiseks tuleb enamasti kirjutada huvijuhile, kes edastab infot vastavalt enda hinnangule sellest, mis on edastamisväärne. Tartu linnas on 31 üldhariduskooli, kellest teadaolevalt vaid seitsmel on eraldi õpilasesinduse e-posti aadress.
- Noortel on kaasa rääkimiseks juba mitu võimalust (nt õpilasesindus, kaasav eelarve, erinevad ühingud jm), seega noortevolikogu ei paku põnevust/lisavõimalusi ehk on konkurents aktiivsete noorte osas.
- Need, kes on huvitatud sellisest tegevusest/osalusest, on juba väga hõivatud muude tegevustega.

- Noored ei saa kandiderida ja hääletada, kuna nad ei ole Tartu linna elanike registris, seega ei huvita ka noortevolikogu-teemaline info.
- Noortel pole arusaama, millega noortevolikogu tegeleb (arvatakse, et võtab väga palju aega) ja teadmist, kuidas see noorele endale kasulik on.
- Noortevolikogud on elujõulised siis, kui nad tegelevad mingi probleemi/mure lahendamisega. Kuid kui probleem puudub ning omavalitsusega ollakse rahul, on ka aktiivsus madalam.
- Linnavõimu juures läheb mingi idee esitamisest elluviimiseni aega, olenevalt ideest isegi mitu aastat. Noorte jaoks on tegu liiga pika ajaga, et näha tulemusi.

Küsitluse tulemuste põhjal võib arvata, et on potentsiaali kandideerijate ja hääletajate arvu suurendamiseks, kui suunata infot noorte eelistatud infokanalitesse. Esimene samm peaks olema üldise teadlikkuse tõstmine, seejärel järgmine eesmärk on tekitada huvi kandideerimise vastu, mis aitab omakorda kaasa hääletajate arvu suurendamisele. Uuringutele toetudes on teadmistest olulisem noore hoiaku muutmine, seega lisaks teadlikkuse suurendamisele tuleb ka sellega aktiivselt tegeleda.

Ettepanekud:

- Õpilasesindustele luua koolides eraldi e-posti aadress, kuhu saab hakata saatma noortele huvi pakkuvat infot. Õpilasesindused peaksid ise saama teha valiku, mis infot ja mis kanalites õpilastele edastada.
- Kandideerimise ja hääletamise võimalus avada kõigile Tartu linna üldhariduskoolide 14-20-aastastele õpilastele.
- Suurendada huvijuhtide/õpetajate teadlikkust ja koostöövalmidust noortevolikogu kohta info levitamisel (nt õpetajate ainesektsioonide kaudu).
- Nihutada nädala võrra edasi kandideerimise ja valimiste toimumise aega.
- Laiendada turundusplaani arvestades noorte eelistatud infokanaleid.
- Korraldada noortevolikogu kohtumisi sagedamini kui üks kord kuus, et hoida noortevolikogu tegevust rohkem nähtaval.

Andmetabelid

Noortega töötavad inimesed, viisid, kuidas noortevolikogust infot saadi			
	Vastanute arv (kui kõik vastajad valisid selle vastuse, siis 18)	Vastanute osakaal kõigist vastanutest (kui kõik vastajad valisid selle vastuse, siis 100 %)	Vastuste osakaal kõigist vastustest (kõik vastused kokku = 100 %)
Stuudium/E-kool	2	11	8
Kultuuriaken/Tartu linna kodulehekülg	4	22	16
Huvijuht/õpetaja	1	6	4
Bussipeatustes olevad plakatid	4	22	16
Infolistid	7	39	28
Sotsiaalmeedia	7	39	28
	25		100

Noortega töötavad inimesed, viisid, kuidas noortevolikogust infot saada soovitakse			
	Vastanute arv (kui kõik vastajad valisid selle vastuse, siis 18)	Vastanute osakaal kõigist vastanutest (kui kõik vastajad valisid selle vastuse, siis 100 %)	Vastuste osakaal kõigist vastustest (kõik vastused kokku = 100 %)
Kultuuriaken/Tartu linna kodulehekülg	5	28	13
Huvijuht/õpetaja	5	28	13
Sõbrad	1	6	3
Infolistid	13	72	34
Sotsiaalmeedia	14	78	37
	38		100

Noored, viisid, kuidas noortevolikogust infot saadi			
	Vastanute arv (kui kõik vastajad valisid selle vastuse, siis 128)	Vastanute osakaal kõigist vastanutest (kui kõik vastajad valisid selle vastuse, siis 100 %)	Vastuste osakaal kõigist vastustest (kõik vastused kokku = 100 %)
Stuudium/E-kool	12	9	5
Kultuuriaken/Tartu linna kodulehekülg	19	15	8
Huvijuht/õpetaja	18	14	7
Bussipeatustes olevad plakatid	42	33	17
Infolistid	8	6	3
Sõbrad	52	41	21
Influencerite postitused	12	9	5
Sotsiaalmeedia	79	62	33
	242		100

Noored, viisid, kuidas noortevolikogust infot saada soovitakse			
	Vastanute arv (kui kõik vastajad valisid selle vastuse, siis 174)	Vastanute osakaal kõigist vastanutest (kui kõik vastajad valisid selle vastuse, siis 100 %)	Vastuste osakaal kõigist vastustest (kõik vastused kokku = 100 %)
Kultuuriaken/Tartu linna kodulehekülg	42	24	11
Huvijuht/õpetaja	67	39	17
Sõbrad	39	22	10
Stuudium/E-kool	70	40	18
Infolistid	41	24	11
Sotsiaalmeedia	128	74	33
	387		100

Koondandmetabel (Jah/Ei vastustele)		
	Noor	Noortega töötav inimene
Teadlikkus Tartu Linna Noortevolikogu olemasolust	62 (Ei)	2 (Ei)
	121 (Jah)	17 (Jah)
Teadlikkus Tartu Linna Noortevolikokku kandideerimise võimalusest	108 (Ei)	3 (Ei)
	75 (Jah)	16 (Jah)
Teadlikkus Tartu noorte osaluskohtviku toimumisest	132 (Ei)	4 (Ei)
	51 (Jah)	15 (Jah)
Teadlikkus Tartu Linna Noortevolikogu valimiste toimumisest	120 (Ei)	3 (Ei)
	63 (Jah)	16 (Jah)